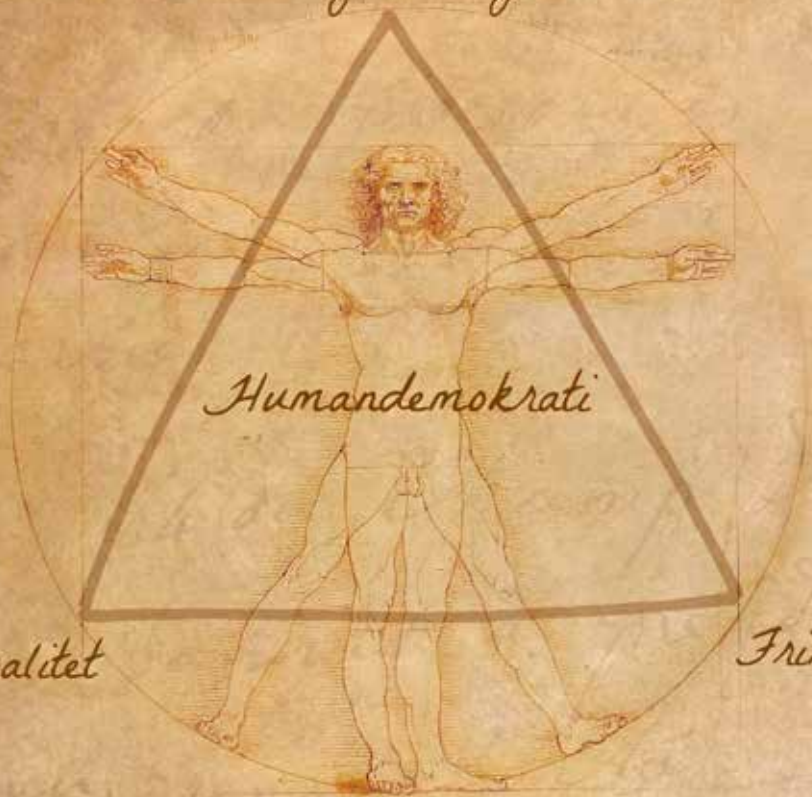

ALF RUDIN

Mänskliga rättigheter

SYNTESEN

MELLAN KAPITALISM OCH SOCIALISM

Denna bok är tillägnad mina barn, barnbarn och alla barn i världen
samt alla ofödda generationer.

Utgiven av Blue Publishing, www.blue.se

© Alf Rudin

GRAFISK FORM: Stefan Lundström

OMSLAGSBILD: SOFIA WRANGSJÖ

ISBN 978-91-86293-56-7

TRYCK: Scandbook, Falun 2018.

INNEHÅLL

1. Introduktion | 7
2. Inledning | 11
3. Vad är humandemokrati? – Syftet med denna skrift | 18
4. Analys av nuläget | 21
5. Tidigare försök till lösningar | 48
6. Dagens politiska alternativ | 59
7. Humandemokrati | 85
8. Fn:s deklaration om de mänskliga rättigheterna | 101
9. Sammanfattning och framtida alternativ | 115
10. Visionen – konsekvenser inom olika samhällsområden | 121
11. Slutord | 218
12. Epilog: | 222
13. Källförteckning | 226
14. Den humandemokratiska symbolen | 229
15. Tack | 231

INTRODUKTION

Det började med en aha-upplevelse. Jag hade insett att »systemet« är problemet. Och plötsligt föll bitarna på plats. Som nationalekonom har jag alltid haft ett intresse för hur samhället fungerar och hur systemet är uppbyggt.

Det som saknas är en *syntes*, det vill säga en sammansmältning av olika element till en ny enhet. Syntesen förenar olika element, *tesen* och *antitesen* som på samma gång upphävs och bevaras (enligt Svenska akademins ordbok).

Så här är det: Kapitalismen – *tesen* – »uppstod« då industrialiseringen satte igång på 1700-talet. Kapitalismen handlar egentligen om att ackumulera kapital för att sedan satsa det på nya projekt som leder till tillväxt. Därför ledde utvecklingen till avregleringar och vad vi kallar marknadsekonomi, det vill säga att priser bestäms av tillgång och efterfrågan. Den tidiga kapitalismen kännetecknades av rovdrift på arbetare (slaveriet hade avskaffats) och ledde till omfattande oroligheter. Sedan Karl Marx på 1800-talet hade formulerat kommunismen – *antitesen* – att staten skulle överta produktionsfaktorerna (kapitalet, jorden och arbetet) och planera hela ekonomin ledde detta till revolutioner och stora förändringar i samhällsordningen i olika länder. Därefter har vi levt med dessa två system som båda har visat sig inte fungera i sina renodlade former utan man har fått lappa och laga med olika kompromisser, lagar och avtal. Detta leder till en massa problem – systemproblem – som politikerna får brottas med. Därför är syntesen

en elegant lösning, som gör att hela systemet blir enklare att hantera (administrera).

I den här boken beskriver jag syntesen, varför den behövs och vilka konsekvenser den kommer att få för den fortsatta samhällsutvecklingen. Vi har under en tid sett både embryon till idéer i den här riktningen och påståenden om »historiens slut« i och med att kapitalismen har »segrat« och det »inte finns något bättre ekonomiskt system«.

För att inte redan inledningsvis trassla in mig i detaljer menar jag att syntesen består av att produktionsfaktorerna är fria (marknadsekonomi) samtidigt som man ordnar den del av ekonomin som handlar om det gemensamma i samhället på ett annat sätt. Därför ska vi ha en samhällstjänst. En sådan ordning har många fördelar: Alla blir delaktiga i våra gemensamma angelägenheter. Till exempel kan invandrare inkluderas från början. Då kan staten agera tillsammans med folket (arbetarna) i stället för med kapitalet (de som kontrollerar produktionsmedlen).

Samhällstjänsten ska kombineras med en samhällspension som jag visar kan sättas på en nivå som garanterar att alla får sina grundläggande behov tillfredsställda. Därmed kan man fritt arbeta hur mycket eller lite man vill utöver samhällstjänsten för att skaffa sig ett »överskott«. Finessen med denna ordning är friheten att bestämma över sitt arbete. Dessutom kan ordningen kombineras med skattefrihet för arbete. Man kan välja att beskatta annat, framför allt konsumtionen.

Efter aha-upplevelsen har jag tänkt i dessa banor under många år. Idén håller! Och äntligen är tiden inne för att en nyordning ska kunna förverkligas. Vi har haft tillväxt under lång tid. I dag är den svenska ekonomin dubbelt så stor som 1990 – även i reella termer justerad med inflationen. Det ger en helt annan möjlighet att realisera syntesen på ett attraktivt sätt. Då menar jag att skattefrihet för arbete kan fungera med en relativt kort samhällstjänst (fem år i mina beräkningar). Jag visar i min analys att syntesen ger konkurrensfördelar i förhållande till andra länder, som håller fast vid det »gamla«. Så förutsättningarna för en nyordning finns. Och tajmningen är äntligen här, kanske redan i höstens riksdagsval. Dock kan tajmingen vara ännu bättre om fyra år

då vi förmodligen befinner oss i en lågkonjunktur med hög arbetslöshet. En finess med syntesen är att arbetslösheten avskaffas. Då var och en kontrollerar sitt arbete och har så kallade »fuck off-pengar« i form av sin samhällspension kan även arbetsmarknaden fungera som en fri marknad.

Sedan har vi ju medvetenheten om miljöproblemen och risken att klimatet påverkas av våra utsläpp. Den medvetenheten är numera på en helt annan nivå än för ett par decennier sedan. Och många människor, framför allt bland de unga, har insett att det måste vara fel på systemet. Om vi inte förmår ändra systemet så kommer vi att tvingas till det på ett eller annat sätt i alla fall. Då är det bättre att vi börjar förändringsarbetet nu i stället för att tvingas till det senare.

Då måste många människor engageras. Därför behövs ett nytt parti för att föra fram den nya ideologin som jag formulerar i den här boken. Det räcker inte med ett nytt ekonomiskt system, utan ideologin måste genomsyra hela samhället. Det kommer att vara en betydligt mer omfattande omställning än det var då den allmänna rösträtten infördes. De gamla 1800-tals partierna som för 100 år sedan såg till eller gick med på att vi fick allmän rösträtt är i dag närmast obsoleta och saknar idéer för framtiden.

Syntesen, den nya ideologin och ett nytt parti är vad som behövs i dag. Ideologin är i grunden humanistisk och vilar på tre grundpelare, *de mänskliga rättigheterna* så som de har formulerats i FN-deklarationen från 1948, samt *frihet* och *kvalitet*. Friheten innefattar vars och ens frihet att styra över sitt arbete. Kvalitet handlar om hur bra samhället är på att till exempel ta hand om sina svagaste och hur man värnar om miljön och allt gemensamt. Det gäller skolan, välfärden, säkerheten, tryggheten och allt som vi betraktar som värdefullt, inklusive demokratin. Ideologin är alltså djupt humanistisk och jag har valt att kalla den *humandemokrati*. Då kan ett parti som arbetar för detta kallas *Sveriges humandemokratiska parti*.

I boken visar jag hur en omställning kan se ut ur nationalekonomisk synvinkel. Dessutom tar jag upp konsekvenser av ett systemskifte på olika samhällsområden. Jag avslutar med tänkvärda ord av indianhöv-

dingen Seattle. För att lyckas med detta mammutprojekt behövs inte bara tajming utan även hårt arbete. Vi behöver engagerade ungdomar som vill något mer och som har drömmar om en ljusnande framtid och en bättre värld. Lösningen är inte att vända sig till så kallade populister och tro att de har något att erbjuda för framtiden. Därför behövs humandemokratien. Det krävs att vi får till en *epidemi*. Alla som läser den här boken och tar till sig tankegångarna och tycker »wow – äntligen en politik som ger något annat än käbbel« måste »smitta« några till, som i sin tur för smittan vidare. På så sätt kan vi åstadkomma en epidemisk spridning av budskapet. Då kan vi lyckas. Följ med på min aha-upplevelse!

INLEDNING

»Dra åt h...e!« Du har säkert upplevt den situationen någon gång, när du har känt att nu kan den jäveln dra, om inte åt helvete, så åtminstone dit pepparn växer. Men – för ditt eget bästa måste du låta bli. Varför? Jo, du är beroende av personen i fråga på något sätt, troligen ekonomiskt, direkt eller indirekt. Din personliga frihet är med andra ord starkt inskränkt.

För att ge en illustration av den fria människan brukar man ta det klassiska exemplet »Diogenes i tunnan«. Då Alexander den store hälsade på filosofen Diogenes, som alltså bodde i en tunna, frågade Alexander honom om han hade någon önskan. Diogenes svarade: »Ja, att du stiger åt sidan så att du inte skymmer solen.«

*Bild 1.
Diogenes och
Alexander.*

Med den här boken vill jag visa att genom att förändra samhället, eller rättare sagt samhällssystemet, i enlighet med de demokratiska spelreglerna, finns det stora möjligheter för den enskilda individen att nå verklig frihet. Därmed kan hen också få en verklig möjlighet att själv styra sitt liv. Jag tror att det är en av de viktigaste bitarna i det som vi innefattar i begreppet livskvalitet.

I dagsläget är uppfattningen att det saknas alternativ till den etablerade politiken vanlig. Varför? Det beror på två saker: För det första är skillnaderna mellan de etablerade partierna väldigt små, förutom vad retoriken beträffar. I Finland går det bra för socialdemokrater och moderater att sitta i samma regering. Här i Sverige har det varit moderaterna som, räknat i antal omröstningar i riksdagen, har gett socialdemokratiska minoritetsregeringar det starkaste stödet.

Det omvända förhållandet har gällt med alliansregeringar. Under mandatperioden 2011–2014 var det socialdemokraterna som oftast stödde regeringen. I vissa frågor, till exempel invandringsfrågor, kom stödet från Miljöpartiet. Regeringen undanbad sig stöd av Sverigedemokraterna. Men det faktum att samtliga etablerade partier vill bevara vårt nuvarande samhällssystem i stort sett oförändrat måste folket bli medvetet om. Visst finns det en del idéer om genomgripande förändringar av hela samhället. Dessa idéer finns framför allt hos så kallade alternativrörelser, allt ifrån olika miljöorganisationer till extrema grupper på högerkanten och diverse nyandliga sekter med politiska budskap. Det gemensamma för dessa alternativ är att de är politiskt begränsade. De driver en eller en grupp frågor som de påstår sig ha bättre lösningar på, men de saknar en helhetssyn.

När man söker efter ett alternativ till den politik som förs i dag – en politik med rötter i 1800-talet som grundar sig på sekelgamla ideologier och som hotar att förstöra livsbetingelserna här på Jorden genom en accelererande miljöförstöring – så finns det inget. Eller finns det?

En sak är säker. *Behov av ett alternativ finns!* Och med tanke på problemens omfattning krävs det ett verkligt alternativ, inte enbart variationer av vårt nuvarande samhällssystem. Vi behöver något nytt och något

bättre som förhoppningsvis kan ge oss ett medel att undvika en total katastrof. Det är här Humandemokrati kommer in i bilden.

Antingen blir du intresserad eller så tycker du: »Bullshit«. Det går inte att »hitta på« ett helt nytt system som kan bli ett realistiskt alternativ till dagens samhällssystem. Men jag vill framhålla att kraven på en ny ideologi är högt ställda. Det *måste* vara en ideologi som innefattar en helhetssyn på samhället. Det får inte vara en samling lösa idéer, vars sammanhållande kitt utgörs av att de gynnar en viss intressegrupp. Det måste också vara en ideologi som har dagens samhällssystem som utgångspunkt för ett systemskifte. Det betyder att en ny ideologi måste vara förankrad i verkligheten. Tyngdpunkten bör ligga på visionerna – visioner av en bättre framtid för alla. Nyckelord i denna ideologi, som jag har valt att kalla *humandemokrati* för att den utgår från humanistiska värderingar och demokratiska traditioner, är *frihet*, *kvalitet* och *mänskliga rättigheter*.

Alla ideologier har ett historiskt perspektiv. De är formulerade på basen av historiska erfarenheter. I dag vore det fortfarande helt otänkbart att lansera en ideologi som skulle bygga vidare på de nazistiska idéerna om rena raser. Vem skulle till exempel kunna plädera för genmanipulation i syfte att »avla fram« en bättre människa? Vem skulle kunna föra fram tanken att de vackraste platserna på Jorden ska reserveras för en »supermänniska« som är både vacker och intelligent? Vem skulle kunna ha som målsättning att förslava en stor del av mänskligheten genom att inrätta arbetskolonier där »undermänniskor« får leva och arbeta medan »supermänniskorna« ägnar sig åt att vidareutveckla genteknik, rymdfart och så vidare. Efter Sovjetunionens upplösning och demokratiseringen av Östeuropa är det omöjligt att plädera för en totalitär kommunism som en framtidsvision. Däremot belastas inte begreppen kapitalism och socialism (av socialdemokratisk modell) i lika hög grad som nazism och nu även kommunism av historien. Ändå har mycket elände och lidande i världen orsakats i kapitalismens och socialismens namn. Ideologierna har på samma sätt som religionerna missbrukats av makthungriga personer. Franska revolutionens höga ideal *Frihet*, *jämlikhet* och *broderskap* står dock fortfarande högt i kurs.

Humandemokratins ideal är i stort sett de samma och formuleras som sagt i de tre hörnpelarna *frihet, kvalitet och respekt för de mänskliga rättigheterna*.

Utgångspunkt är en modell som formulerades redan i slutet av 70-talet av professor *Gunnar Adler-Karlsson*. Märkligt nog har över trettio år gått utan att denna modell har gett upphov till någon nämnvärd diskussion eller debatt. Professor Adler-Karlsson anser visserligen själv att denna »modell för en mera meningsfull och rättvisare fördelning av arbetet i samhället« (han talar om nödvändighetssektorn, överflödssektorn, frihetssektorn och maktsektorn) har framtiden för sig.¹ Men han tror att man kan få vänta flera decennier innan den kan aktualiseras. Jag tycker att denna väntan måste få ett slut. När vi ser hur snabbt förändringar kan ske inom politiken (nu senast i Italien, där ett helt nytt parti fick 20 procent av rösterna) kan det inte vara omöjligt att i dagens informationssamhälle få ut nya idéer. Nya idéer kommer naturligtvis att motarbetas med all kraft av de etablerade makthavarna som kommer att känna sina positioner hotade.

Jag vill i alla fall tacka Gunnar Adler-Karlsson för den inspiration han har gett mig. Hans tankegångar har varit vägledande i mitt arbete att utveckla den humandemokratiska ideologin med en syntes av kapitalism (tesen) och socialism (antitesen). I kraft av denna inspiration följde jag till en början intresserat den politiska debatten ända från kärnkraftsomröstningens dagar och letade efter inlägg med anknytning till Adler-Karlssons tankar, men förgäves. Tanken på en syntes, som dök upp som en aha-upplevelse, kunde jag inte glömma.

Gång på gång har jag i den politiska debatten funnit att man debatterar problem i cirklar. Oppositionen påstår att regeringen orsakat olika problem, medan regeringen i sin tur påstår att den har ärvt problemen av den tidigare regeringen. Sedan föreslår olika parter (partier) så gott som identiska lösningar på problemen. Alla är dock måna om att deras förslag ska framstå som olika (och helst bättre än de andras) i debatten. Detta leder endast till att nödvändiga åtgärder

1 Adler-Karlsson, *Tankar om den fulla sysselsättningen*, 1979.

försenas. En del problem, framför allt miljöproblemen, skjuts hela tiden framåt. Politikerna käbblar dels om hur man ska tolka olika forskningsresultat, dels om vilka åtgärder som är nödvändiga. Till slut blir det ändå en fråga om pengar och prioriteringar där miljön oftast kommer i andra hand.

Då man någon gång har fattat ett riktigt beslut, såsom avvecklingsbeslutet för kärnkraften, förhalas det på ett fullständigt groteskt sätt. Först byggs kärnkraften ut med ytterligare reaktorer. Planen fullföljs trots att folkomröstningen kom emellan. Därefter ska man påbörja den beslutade avvecklingen. Men inledningen förhalas i det oändliga. Man beslutar att inleda avvecklingen senast 1995. Man fattar beslut om att avvecklingen ska vara slutförd år 2010. Till slut fattar man ett nytt beslut om att avveckla en reaktor 1998. Men då gäller inte år 2010 längre som slutår för avvecklingen. Och till slut fattar man ett nytt beslut, dock utan folkomröstning, om att tillåta nya reaktorer förutom att man under lång tid renoverat gamla reaktorer. Hur mycket schackrande hit och dit i en fråga kan folket tåla? Leder inte dylikt till ett ökat förakt för politiken och politikerna?

I ett samhälle organiserat med utgångspunkt i den humandemokratiska syntesen finner jag att många problem antingen skulle »försvinna«, det vill säga systemet i sig skulle eliminera dem (till exempel arbetslösheten), eller så skulle det vara möjligt att hitta klart bättre lösningar. Då frånvaron av nytänkande i politiken har varit total började jag alltmer umgås med tanken att skriva en bok i ämnet. Om idéerna är tillräckligt intressanta är det värt ett försök. Kraven på en ny samhällsordning måste vara högt ställda. Den ska vara demokratisk. *Alla* medborgare ska ha rätt att påverka. FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna ska respekteras *fullt ut!* Medborgarna ska ha så stor frihet som möjligt. Jämställdhet mellan könen ska vara en självklarhet. Livskvalitet (innehåll i livet) ska prioriteras framför levnadsstandard (prylkonsumtion). Samhällsordningen ska naturligtvis vara rättvis och solidarisk. Detta gäller även mellan olika folkgrupper och nationer. Den ska erbjuda politikerna möjlighet att arbeta med de stora ödesfrågorna – mänsklighetens överlevnad, miljöförstörelsen, utrotning av svält och

fattigdom, fredsarbete – i stället för att hålla på med detaljregleringar,² subventioner, fördelningspolitik, skatter, avgifter, besparingar, bidrag, avdragsmöjligheter, pengar, pengar, pengar ...).

Jag betraktar min bok som en programförklaring för humandemokrati. Jag hoppas att den ska bli en bas för en alternativ politik. Kanske är det dags att bilda ett humandemokratiskt parti? Behovet av ett alternativ växer hela tiden. Allt fler börjar inse att något är fel med dagens system. I opinionsundersökningarna tycker regelmässigt 12–15 procent av väljarna att inget parti motsvarar deras politiska ståndpunkt. Jag vill inte göra några anspråk på att i denna skrift presentera en fullständig samhällsanalys. Boken är att betrakta som en debattskrift och en vision av ett framtida samhällssystem som bygger på den humandemokratiska syntesen av kapitalism och socialism. Särskilt intressant är de helt nya perspektiv som öppnar sig om man utgår från syntesen då man ska hitta lösningar på politiska problem. Detta gäller både globala och lokala frågor. Det krävs dock ett tänkande i nya banor. I den här boken har jag valt att så mycket som möjligt begränsa mig till ett svenskt perspektiv.

Till slut vill jag betona att humandemokrati är en *fredsideologi*, vilket betyder att införandet av en humandemokratisk samhällsordning inte förutsätter någon blodig revolution. Jag hoppas din nyfikenhet är väckt. Framställningen kommer att i stora drag följa den klassiska trappan för att sälja en idé (eller produkt):

1. beskrivning av syftet
2. genomgång av nuläget
3. tidigare försök till lösningar
4. vilka alternativ finns det i dag?
5. gallring av alternativen för att:
6. välja det bästa alternativet.

Därefter följer en mera ingående presentation av humandemokratin och en genomgång av FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

² Sedan skattereformen 1992 har reglerna ändrats över 200 gånger.

Alf Rudin har rötter i Vasa i Finland. Efter en examen i nationalekonomi har han arbetat hela sitt yrkesverksamma liv som företagsekonom och ekonomisk konsult.

»Med humandemokratin vill jag visa en väg ut ur ekorrhjulet. Vi slipper en ordning där staten i maskopi med näringslivet utnyttjar folket dubbelt, både som arbetskraft och genom att lura det att konsumera mera än det förmår. Har man inte råd att konsumera så lockas man att skuldsätta sig.«

Se facebookgruppen:

<https://www.facebook.com/humandemokrat/>

HISTORIEN ÄR INTE SLUT!

Nu finns en syntes av kapitalism och socialism. En helt ny ideologi som sätter människan i centrum och förenar det bästa av kollektivt ansvar för vår planet med maximal individuell frihet. En socialism utan kollektivism. En kapitalism utan utsugning. En syntes!

Humandemokrati är en ny ideologi för det nya årtusendet, som kan revolutionera den politiska vägen framåt.

Bakom idéer som går långt utanför invanda tankemönster står nationalekonomen Alf Rudin. På ett pedagogiskt, humoristiskt och starkt medryckande sätt går han konkret igenom de hot och möjligheter vi står inför. Hans kärnfulla men djupt mänskliga budskap är att det är bråttom att förändra vårt samhällssystem.

I boken redovisar Alf, med nationalekonomin som grund, hur den nya ideologin humandemokratin konkret skulle kunna omsättas i praktiken. Det är en systemförändring som är fullt möjlig att genomföra, och som på många sätt skulle maximera personlig frihet, med en djupgående respekt för de mänskliga rättigheterna, utan att för den skull förlora ett gemensamt hållbarhetsperspektiv för vår planet. Boken vänder sig till dig som vill söka dig bortom dagspolitikens käbbel.

Humandemokratin är en handfast ritning för att skapa en ny och positiv samhällsförändring. Läs boken – våga utmana invanda tankemönster!

JON KARLUNG

BLUE

BLUE PUBLISHING

978-91-86293-56-7

9 789186 293567